

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. określił należności A. K. z tytułu nieopłaconych składek na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2006 r. do marca 2008 r. na kwotę 10.527,40 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 11.141,00 zł,
- ubezpieczenia zdrowotne za okres od lutego 2007 r. do marca 2008 r. na kwotę 2.785,83 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 2.842,00 zł,
- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2006 r. do marca 2008 r. na kwotę 811,39 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 856,00 zł,

tj. na kwotę z tytułu składek w wysokości 28.963,62 zł.

Odsetki zostały naliczone na dzień wydania decyzji. Jednocześnie na podstawie art. 23 ust. 1 w/w ustawy Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że odsetki będą naliczane nadal, do dnia zapłaty i włącznie z tym dniem. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że płatnik składek nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 46 ust. 1 - obliczania, potrącania z dochodów ubezpieczonych, rozliczania oraz opłacania należnych składek. Wskazał także, że zawiadomił płatnika składek o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określania wysokości należności z tytułu składek, wzywając do złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zastrzegł także, iż brak uregulowania określonego decyzją zobowiązania wraz z należnymi odsetkami za zwłokę, w terminie miesiąca od otrzymania decyzji spowoduje przymusowe ściągnięcie należności w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Do decyzji organ rentowy załączył szczegółowe zestawienie należności w rozbiciu na poszczególne lata i miesiące.

/decyzja – k. 27 akt ZUS/

Ubezpieczona A. K. w dniu 16 stycznia 2017 r. złożyła odwołanie od w/w decyzji. W uzasadnieniu wskazała, że należności z tytułu składek wraz z odsetkami uległy przedawnieniu.

/odwołanie – k. 1 – 2/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

/odpowiedź na odwołanie – k. 3/

W piśmie procesowym złożonym na rozprawie w dniu 4 października 2017 r. ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji. A w przypadku oddalenia wniesionego odwołania na podstawie art. 102 k.p.c. wniosła o nieobciążanie ją kosztami postępowania z uwagi na trudną sytuację materialną. Podała, że z uwagi na nierentowność w sierpniu 2017 r. zawiesiła prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą. Obecnie nie ma żadnego źródła dochodów i pozostaje na utrzymaniu najbliższej rodziny.

/pismo – k. 25 – 26/

Organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 5 października 2017 r. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego biorąc pod uwagę wartość przedmiotu sporu.

/pismo – k. 30/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 30 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II w Ł. stwierdził, że A. K. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana przez siebie kwota, nie niższa jednak niż 60% kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę w okresie od 1 maja 2006 r. do 1 marca 2008 r. organ rentowy dodał, że z wymienionego tytułu miesięczna podstawa wymiaru składek wynosi:

1. Na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne tj. emerytalne, rentowe i wypadkowe:

- za miesiąc maj 2006 r. - 1.517,17 zł,
- za miesiące od czerwca 2006 r. do sierpnia 2006 r. - 1.518,11 zł,
- za miesiące od września 2006 r. do listopada 2006 r. - 1.456,36 zł,
- za miesiące od grudnia 2006 r. do lutego 2007 r. - 1.478,80 zł,
- za miesiące od marca 2007 r. do maja 2007 r. - 1.597,51 zł,
- za miesiące od czerwca 2007 r. do sierpnia 2007 r. - 1.625,48 zł,
- za miesiące od września 2007 r. do listopada 2007 r. - 1.586,60 zł,
- za miesiące od grudnia 2007 r. do lutego 2008 r. - 1.622,05 zł,
- za miesiąc marzec 2008 r. - 56,13 zł

2. Na ubezpieczenie zdrowotne:

- za miesiąc maj 2006 r. - 2002,91 zł,
- za miesiące od czerwca 2006 r. do sierpnia 2006 r. - 1904,66 zł,
- za miesiące od września 2006 r. do listopada 2006 r. - 1.936,75 zł,
- za miesiące od grudnia 2006 r. do lutego 2007 r. - 1.970,65 zł,
- za miesiące od marca 2007 r. do maja 2007 r. - 2.116,88 zł,
- za miesiące od czerwca 2007 r. do sierpnia 2007 r. - 2053,34 zł,
- za miesiące od września 2007 r. do listopada 2007 r. - 2.109,46 zł,
- za miesiące od grudnia 2007 r. do lutego 2008 r. - 2.168,30 zł,
- za miesiąc marzec 2008 r. - 2.328,80 zł.

/decyzja – k. 5 – 7 akt ZUS/

Pismem z dnia 2 września 2016 r. ubezpieczona została zawiadomiona o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

/zawiadomienie – k. 15 akt ZUS/

A. K. nie odebrała zawiadomienia w terminie i z dniem 23 września 2016 r. przesyłka została zwrócona do organu rentowego z adnotacją – zwrot nie podjęto w terminie. Zawiadomienie należy uznać za doręczone z dniem 23 września 2016 r.

/przesyłka – k. 21 akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomieniem z dnia 6 października 2016 r. powiadomił A. K. o zakończeniu postępowania dowodowego.

/zawiadomienie – k. 21 akt ZUS/

A. K. nie odebrała zawiadomienia w terminie i z dniem 26 października 2016 r. przesyłka została zwrócona do organu rentowego z adnotacją – zwrot nie podjęto w terminie. Zawiadomienie należy uznać za doręczone z dniem 26 października 2016 r.

/przesyłka – k. 23 akt ZUS/

Zaległości wnioskodawczyni, wobec nieuregulowania należności z tytułu składek na dzień wydania zaskarżonej decyzji, wynosiły z tytułu składek na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2006 r. do marca 2008 r. na kwotę 10.527,40 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 11.141,00 zł,
- ubezpieczenia zdrowotne za okres od lutego 2007 r. do marca 2008 r. na kwotę 2785,83 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 2.842,00 zł,
- Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od czerwca 2006 r. do marca 2008 r. na kwotę 811,39 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 856,00 zł,

tj. na kwotę z tytułu składek w wysokości 28.963,62 zł.

/decyzja – k. 27 akt ZUS/

Sąd ustalił w/w stan faktyczny w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie i jako bezzasadne zostało oddalone.

Na wstępie rozważań należy odnieść się do zarzutu przedawnienia podniesionego przez ubezpieczoną w odwołaniu.

Zgodnie z obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r. zapisem wynikającym z art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585), należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia w którym stały się wymagalne.

Ustawa z dnia 16 września 2011 r. o redukcji obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. z 2011 r., Nr 232, poz. 1378) wprowadziła zmiany do treści art. 24 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, skracając okres przedawnienia należności z tytułu składek z dotychczas i obowiązujących 10 lat do 5 lat. Należy wskazać, że zasada ta odnosi się wprost wyłącznie do należności, dla których bieg przedawnienia rozpoczął się w dniu 1 stycznia 2012 r. i później.

Przepis art. 27 w/w ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców wprowadził przepisy przejściowe regulujące tryb przedawnienia należności z tytułu składek i zgodnie z tym przepisem

do przedawnienia należności z tytułu składek, dla których bieg przedawnienia rozpoczął się przed 1 stycznia 2012 r. stosuje się 5-letni okres przedawnienia liczony od 1 stycznia 2012 r., chyba że przedawnienie zgodnie z dotychczas obowiązującymi przepisami nastąpiłoby wcześniej, tj. po upływie 10 lat, licząc od dnia ich wymagalności.

Oczywistym jest zatem, że sporne należności składkowe ubezpieczonej nie uległy przedawnieniu albowiem wystawione zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy z dnia 6 października 2016 r., spowodowało zawieszenie biegu przedawnienia należności nieopłaconych.

Jak wynika wprost z powyższego, 5-letni i 10-letni termin przedawnienia ma zastosowanie do należności z tytułu składek, a nie do samych składek. Z kolei przepis art. 24 ust. 2 ustawy określa, co należy rozumieć jako należności z tytułu składek, wskazując między innymi na odsetki. A zatem również odsetki ulegają przedawnieniu w terminach wskazanych powyżej.

Z treści art. 6 ust. 1 pkt 5 i 12 ust. 1 obowiązującej ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963 z późn. zm.) wynika, że obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym, wypadkowym – podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Na mocy art. 13 pkt 4 powyższej ustawy osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Z mocy art. 11 ust. 2 ubezpieczeniu chorobowemu osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają dobrowolnie na swój wniosek.

Zgodnie z dyspozycją art. 17 ust. 3 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe ubezpieczeni nie wymienieni w ust. 1, między innymi osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą sami obliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu.

Na mocy art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – Dz.U. z 2008 nr 69 poz. 415 ze zm.), składki na Fundusz Pracy opłaca się za okres trwania obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenie społeczne i zaopatrzenie emerytalne. Poboru składek na Fundusz Pracy dokonuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych na wyodrębniony rachunek bankowy prowadzony dla składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w okresach miesięcznych, łącznie ze składkami na ubezpieczenie społeczne i zaopatrzenie emerytalne, oraz przekazuje zebrane tytułem składek kwoty na Fundusz Pracy, po potrąceniu bieżących składek na ubezpieczenie społeczne, od zasiłków i zasiłków szkoleniowych.

Na mocy art. 46 ust. 1, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Stosownie do w/w treści art. 24 ust. 2 ustawy należnościami z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne są: składki, odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia oraz dodatkowa opłata.

Na mocy § 21 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczenia składek, wypłaconych zasiłków z ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego, zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych oraz kolejności zaliczania wpłat składek na poszczególne fundusze (Dz.U. nr 165 poz. 1197 z późn. zm.), wpłaty składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na ubezpieczenie zdrowotne, dokonane przez płatnika składek po terminie określonym w ustawie, powinny obejmować również odsetki za zwłokę obliczone w wysokości i

według zasad określonych przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz. 926, Nr 160, poz. 1083 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668), zwanej dalej "ustawą – Ordynacja podatkowa".

Jak wskazano powyżej przepis art. 46 ust. 1 Ustawy nakłada na płatnika składek obowiązek obliczania, rozliczania i opłacania należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy, według zasad wynikających z przepisów tej ustawy.

Z treści art. 31 w/w ustawy wynika jasno, że do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio między innymi art. 51 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), w myśl którego zaległością podatkową (tu odpowiednio składkową) jest podatek nie zapłacony w terminie płatności.

Oznacza to, że zaległość powstaje na skutek samego niedotrzymania terminu realizacji zobowiązania podatkowego (składkowego), niezależnie od przyczyn tego stanu rzeczy, w tym winy lub braku winy w terminowym spełnieniu świadczenia po stronie płatnika składek, czy jego pozostawania w dobrej wierze.

Ordynacja podatkowa w art. 53 § 1 przewiduje naliczanie odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych, a więc w sytuacji braku terminowego spełnienia świadczenia, od dnia następującego po dniu upływu terminu płatności (§ 4 art. 53 Ordynacji podatkowej).

A zatem dla istnienia obowiązku uiszczenia odsetek nie ma znaczenia przyczyna nieterminowego wykonania zobowiązania podatkowego, gdyż każda sytuacja faktyczna istnienia zaległości podatkowej rodzi następstwa w postaci powinności świadczenia od niej odsetek (tak przyjął też Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 23 stycznia 1985 r. SA/LU 282/85; POP 1992, Nr 1, poz. 27)

Czyli nieopłacenie w terminie należnych składek skutkuje powstaniem obowiązku naliczenia odsetek niezależnie od przyczyny, dla których powstała zaległość składkowa.

Jednocześnie przepis art. 53 § 4 Ordynacji podatkowej w sposób nie budzący wątpliwości określa, że odsetki za zwłokę naliczane są od dnia następującego po dniu upływu terminu płatności, nie przewidując innej możliwości ustalenia daty początkowej naliczania odsetek.

Zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 1-5 w/w ustawy, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności: zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, przebiegu ubezpieczeń, ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek, ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek, ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Z powyższego wprost wynika, że wnioskodawca, jako prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą był zobowiązany do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Z uwagi na treść przytoczonych przepisów oraz bezsporną okoliczność, iż w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wnioskodawczyni nie dopełniła obowiązku opłacenia należnych składek, powstało zadłużenie z tytułu składek, organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję określając wysokość zadłużenia wnioskodawczyni wraz z należnymi odsetkami za zwłokę.

Podkreślenia wymaga fakt, że skarżąca pomimo, że zaprzeczała, iż ciążył na niej obowiązek opłacenia składek za sporny okres z uwagi na przedawnienie należności, to nie kwestionowała okoliczności prowadzenia działalności gospodarczej.

Nadto należy wskazać, że odwołująca w toku postępowania nie zgłaszała żadnych wniosków dowodowych, nie przedstawiła dowodu uiszczenia składek za sporny okres ani dokumentów wskazujących na błędne wyliczenie wysokości należności przez organ rentowy. Sąd nie znalazł zatem powodów do zakwestionowania wyliczeń organu rentowego

W oparciu o poczynione ustalenia i obowiązujące przepisy prawa Sąd Okręgowy uznał, że skarżona decyzja jest prawidłowa.

Jeszcze raz należy podkreślić, iż płatnik z chwilą wniesienia odwołania płatnik stał się stroną procesu, a organ rentowy jego przeciwnikiem procesowym. Podporządkowanie się obowiązującym w procesie cywilnym zasadom, w tym zasadzie kontryktoryjności, wymaga, aby strony powoływały dowody na poparcie swych twierdzeń, albowiem sądy ustalają fakty na podstawie dowodów. Sąd nie jest zobowiązany do poszukiwania dowodów z urzędu, gdyż w myśl zasady kontryktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach. To strony są dysponentem toczącego się postępowania dowodowego i to one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Powyższe jasno wynika z art. 3 k.p.c., który wskazuje, że na stronach spoczywa obowiązek dawania wyjaśnień, co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i przedstawiania dowodów na ich poparcie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie wnioskodawcy, o czym orzekł w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt 2 sentencji wyroku na podstawie art. 102 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Artykuł 102 k.p.c. jest przepisem wyjątkowym, wymagającym wystąpienia okoliczności szczególnych, jak np. dotyczących stanu majątkowego czy też sytuacji życiowej strony. Stanowi on swoistą „furtkę”, pozostawiając sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 k.p.c.) nie dało się pogodzić z zasadami słuszności.

Zastosowanie art. 102 k.p.c. nie wymaga odrębnego wniosku od strony przegrywającej i powinno być oceniane w całości okoliczności konkretnego przypadku, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej zobowiązanego. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974r. II CZ 223/73).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie, zachodzą okoliczności dające podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. z uwagi na trudną sytuację materialną ubezpieczonej. Wnioskodawczyni w sierpniu 2017 r. zawiesiła prowadzenie działalności gospodarczej i obecnie nie ma żadnego źródła dochodu. Pozostaje na utrzymaniu rodziny.

Mając powyższe na uwadze zdaniem Sądu, sytuacja życiowa i materialna przemawia za zastosowaniem w stosunku do ubezpieczonej art. 102 k.p.c. i na jego podstawie Sąd w pkt 2 wyroku nie obciążył A. K. kosztami procesu.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni.

K.K.-W.